

Bezpośrednia pomoc humanitarna

Przegląd wpływu działań Plan International
w Europie Wschodniej i Środkowej (2022–2025)

Odpowiedź humanitarna Plan International na kryzys w Ukrainie

Plan International zainicjowała swoją Humanitarną Odpowiedź na Kryzys Uchodźczy związany z Ukrainą bezpośrednio po eskalacji wojny w Ukrainie w lutym 2022 r., uruchamiając działania w Polsce, Mołdawii i Rumunii. Organizacja ustanowiła swoją obecność w Ukrainie w sierpniu 2022 r. i od tego czasu wzmacnia zintegrowane programy humanitarne realizowane przez partnerów społeczeństwa obywatelskiego w Europie Wschodniej i Środkowej (ECE).

Odpowiedź humanitarna Plan International i jego partnerów ma na celu ograniczenie podatności i ryzyk, z jakimi mierzą się uchodźcy, osoby wewnętrznie przesiedlone oraz osoby dotknięte konfliktem na terytorium Ukrainy oraz w krajach przyjmujących. Oprócz zapewniania bezpośredniej, ratującej życie pomocy humanitarnej, celem Plan International jest również przeciwdziałanie nierównościom strukturalnym oraz promowanie sprawiedliwości społecznej, płciowej oraz ekonomicznej w ECE poprzez wzmacnianie odporności, dobrostanu i sprawczości dziewcząt, młodych ludzi, a także grup mniejszościowych lub niedominujących.

Dzięki konsekwentnemu utrzymywaniu poziomu wydatków realizowanych przez partnerów powyżej 70%, zlokalizowane i oparte na partnerstwie podejście Plan International zapewniło szybsze, lepiej dostosowane do kontekstu oraz bardziej zrównoważone dostarczanie pomocy, przy jednoczesnym wzmacnianiu długoterminowego potencjału lokalnych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w ECE. W latach 2022–2025 podejście to umożliwiło Plan International dotarcie do ponad 1,7 miliona osób poprzez 65 partnerów i 87 projektów realizowanych w czterech krajach.

Zasięg działań Plan International według kraju w ECE

291 tys. uczestników objętych wsparciem w ramach 24 projektów.

20 partnerów do tej pory.

72% budżetu w wysokości 18 mln EUR przekazano partnerom.

70 tys. uczestników objętych wsparciem w ramach 15 projektów.

11 partnerów do tej pory.

79% budżetu w wysokości 12 mln EUR przekazano partnerom.

1,2 mln uczestników objętych wsparciem w ramach 33 projektów.

22 partnerów do tej pory.

71% budżetu w wysokości 41 mln EUR przekazano partnerom.

151 tys. uczestników objętych wsparciem w ramach 15 projektów.

12 partnerów do tej pory.

69% budżetu w wysokości 10 mln EUR przekazano partnerom.

Kluczowe wnioski

We wszystkich krajach odpowiedź humanitarna realizowana przez Plan International i jej partnerów charakteryzowała się elastycznością oraz podejściem skoncentrowanym na godności, aby jednocześnie odpowiadać na pilne potrzeby oraz wzmacniać długoterminową odporność społeczności osób przesiedlonych i uchodźców:

- Pomoc doraźna realizowana za pośrednictwem różnych mechanizmów, w tym Pomoc gotówkowa i w formie bonów (CVA), umożliwiła Plan International i jej partnerom odpowiadanie na zmieniające się potrzeby społeczności osób przesiedlonych i uchodźców w Ukrainie oraz w krajach przyjmujących

- Choć interwencje koncentrowały się przede wszystkim na pilnych potrzebach w ECE, przyczyniły się one również do poprawy dobrostanu uczestników i ich adaptacji społecznej, prowadząc do lepszej integracji osób wewnętrznie przesiedlonych (IDP) i uchodźców w nowych społecznościach

507 tys.

osób objętych **bezpośrednią pomocą humanitarną** Plan International i partnerów w ECE.

Wpływ interwencji w zakresie bezpośredniej pomocy humanitarnej¹

Od początku kryzysu organizacja Plan International i jej partnerzy zbudowali solidne podstawy dla programów pomocy gotówkowej w Ukrainie, aby odpowiadać na zmieniające się potrzeby dotkniętych społeczności. Podejście to umożliwiło gospodarstwom domowym zachowanie godności poprzez zaspokajanie podstawowych potrzeb oraz poprawę stabilności finansowej. Wzmocniło ono również potencjał lokalnych partnerów do świadczenia bardziej trwałej i skutecznej pomocy. Choć CVA była wykorzystywana głównie do pokrycia kosztów leków, żywności i środków higieny osobistej, wsparcie gotówkowe na energię w okresie zimowym pozwoliło także gospodarstwom domowym poprawić swoją sytuację.

O mechanizmie CVA

W 2024 r. Ukraina była największym na świecie obszarem realizacji pomocy gotówkowej – szacuje się, że przekazano 668 mln USD na wsparcie osób w potrzebie.ⁱ Zapewnienie środków pieniężnych lub bonów w ramach CVA umożliwia osobom dotkniętym kryzysem zakup tego, czego najbardziej potrzebują, pomagając im odzyskać kontrolę nad własnym życiem z poszanowaniem godności i wyboru.ⁱⁱ Zgodnie z Regionalnym Planem Odpowiedzi na Kryzys Uchodźczy z 2022 r.,ⁱⁱⁱ Plan International przekazała łącznie 5,1 mln EUR w ramach CVA na rzecz uchodźców oraz społeczności osób przesiedlonych w Ukrainie, Mołdawii, Polsce i Rumunii.

W ciągu ostatniego roku w **Ukrainie** bezpośrednie, ratujące życie wsparcie pozostawało priorytetem dla Plan International i partnerów, ponieważ wojna nadal zakłócała życie wielu dzieci i rodzin. Elastyczne mechanizmy – w tym wielofunkcyjna pomoc pieniężna,

¹ Plan International stosuje zintegrowane podejście w swojej odpowiedzi humanitarnej, realizując działania w ramach wielu obszarów programowych w poszczególnych projektach. Chociaż cała strategia oraz portfolio projektowe Plan International w ECE mają charakter humanitarny, interwencje – w tym działania z zakresu ochrony oraz edukacji – również są działaniami humanitarnymi i często mają charakter ratujący życie. Bezpośrednia pomoc humanitarna obejmuje zatem CVA (Pomoc gotówkową i w formie bonów), pomoc żywnościową i NFIs (artykuły nieżywnościowe), a także usługi interwencyjne w sytuacjach kryzysowych.

środki na ochronę, wsparcie zimowe, bony remontowe, artykuły nieżywnościowe (NFIs) oraz mikrogranty – umożliwiały gospodarstwom domowym szybkie i skuteczne zaspokajanie pilnych potrzeb. Interwencje te miały również kluczowe znaczenie dla wzmacniania mechanizmów radzenia sobie, wspierania rezultatów w zakresie ochrony oraz zwiększania sprawczości osób dotkniętych kryzysem. W obszarach, gdzie pomoc gotówkowa nie była możliwa – na przykład podczas ewakuacji gospodarstw domowych z terenów przyfrontowych – pomoc rzeczowa zapewniała niezbędne wsparcie.

W krajach przyjmujących pomoc doraźna świadczona na różne sposoby pozostawała kluczowym elementem działań Plan International i jej partnerów w zaspokajaniu pilnych potrzeb uchodźców.

Na przestrzeni lat Plan International w **Moldawii** wraz z partnerami dystrybuowało zestawy zimowe, żywność, artykuły higieniczne oraz CVA, jednocześnie wspierając uchodźców w poruszaniu się w systemie i w dostępie do usług. Dystrybucja bonów medycznych i żywnościowych okazała się szczególnie skuteczna, umożliwiając gospodarstwom domowym uchodźców zaspokojenie kluczowych potrzeb zdrowotnych oraz poprawę bezpieczeństwa żywnościowego. W ostatnim roku Plan International kontynuowało udzielanie pomocy humanitarnej w Moldawii poprzez dostarczanie pakietów interwencyjnych oraz świadczenie usług na przejściach granicznych, zgodnie z potrzebami uchodźców z Ukrainy.

o wsparciu zimowym

W ramach swojej strategii regionalnej w ECE Plan International świadczy usługi interwencyjne na rzecz osób w potrzebie. Od października obejmuje to wsparcie zimowe, mające na celu przeciwdziałanie skutkom trudnych warunków pogodowych. Zgodnie z wytycznymi grup roboczych ds. CVA, szczegółowa ocena przeprowadzana przez zespoły krajowe oraz lokalnych partnerów jest podstawą wyboru najbardziej odpowiedniego mechanizmu wsparcia (tj. pomocy rzeczowej lub wsparcia gotówkowego) w celu skutecznego zaspokojenia potrzeb uczestników projektów.

W **Rumunii** partnerzy Plan International zapewniali wsparcie zarówno uchodźcom, jak i społecznościom przyjmującym poprzez schronisko interwencyjne oraz działania mobilne, które odpowiadały na podstawowe potrzeby i sprzyjały integracji. Schronisko interwencyjne w Bukareszcie stanowiło pierwszy punkt przyjęcia dla rodzin przybywających do Rumunii, natomiast zespół mobilny wspierał uchodźców mieszkających w prywatnych lokalach poprzez dystrybucję żywności i NFIs, świadczenie usług pracy socjalnej oraz pomoc w kwestiach dokumentacyjnych i poruszaniu się w rumuńskim systemie socjalnym. Animatorzy społecznościowi oraz pracownicy ds. informacji wspierali również uchodźców w rejestracji w centrach społecznych, dostępie do usług

i systemów kierowania, a także w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego ochrony czasowej i wizyt medycznych. Choć realizowano także dystrybucję bonów żywnościowych, różnorodność mechanizmów interwencji humanitarnych partnerów w Rumunii miała szczególne znaczenie w kontekście, w którym większość organizacji zapewniała wyłącznie wsparcie żywnościowe.

W **Polsce** Plan International dostosowało swoje programowanie realizowane z partnerami do zmieniającego się krajobrazu humanitarnego. Początkowo interwencje koncentrowały się na pomocy doraźnej, wsparciu gotówkowym oraz NFIs, aby zaspokoić natychmiastowe potrzeby uchodźców. Chociaż Plan International i jego partnerzy kontynuowali realizację CVA oraz dystrybucję zestawów higienicznych, od 2024 r. napływ uchodźców do Polski uległ stabilizacji. W związku z tym Plan International dokonało zwrotu w kierunku wsparcia średnioterminowego, kładąc nacisk na dostęp do usług, mieszkalnictwa, edukacji oraz długoterminowego wsparcia w zakresie MHPSS. Pozwoliło to zachować adekwatność

i skuteczność działań w zmieniającym się kontekście humanitarnym w Polsce.

Choć interwencje humanitarne Plan International i jej partnerów koncentrowały się głównie na zaspokajaniu pilnych potrzeb w ECE, przyczyniły się one również do poprawy dobrostanu uczestników oraz ich adaptacji społecznej, prowadząc do integracji IDP i uchodźców w nowych społecznościach. Przykładowo, dane z projektów realizowanych w **Ukrainie** wskazują, że lepszy dostęp do kluczowych usług i zasobów oraz bardziej stabilne warunki życia sprzyjały spójności społecznej i zaangażowaniu społeczności. Podobnie interwencje zintegrowane z edukacją w **Polsce i Rumunii** poprawiły integrację i dobrostan rodzin uchodźczych poprzez oferowanie działań umożliwiających prowadzenie stylu życia możliwie najbardziej zbliżonego do normalnego. Udział dzieci w zajęciach edukacyjnych pozwalał rodzicom poszukiwać możliwości zatrudnienia. Pomimo zakłóceń wynikających z przymusowego przesiedlenia, rodziny mogły odbudować poczucie ciągłości w codziennym życiu.

Matka z córką szukają ubrań w magazynie organizacji Moldova for Peace © Plan International

Matka i córka znalazły wsparcie w centrum integracyjnym HumanDoc w Polsce © Plan International

Czego dowiedzieliśmy się dzięki badaniom Plan International dotyczącym pomocy humanitarnej?

Wybrane wnioski z badań Plan International

Chociaż mechanizmy informacji zwrotnej funkcjonują we wszystkich projektach Plan International realizowanych w ECE, kluczowe znaczenie ma zrozumienie potencjalnych barier w zgłaszaniu wykorzystywania i nadużyć o charakterze seksualnym (SEA). Jest to szczególnie istotne w kontekście wojny w Ukrainie, która zwiększyła podatność uchodźców z Ukrainy na GBV oraz SEA w krajach sąsiadujących.

Zgodnie z badaniem z 2025 r. przeprowadzonym w **Pol-sce**^{iv} przez Plan International, CARE oraz International Rescue Committee, uchodźcy z Ukrainy często nie traktują zgłaszania SEA jako **priorytetu podczas otrzymywania pomocy**, koncentrując się przede wszystkim na zaspokojeniu podstawowych potrzeb związanych z przetrwaniem. Wyniki badania pokazują, że **obawa przed utratą dostępu do usług przeważa nad kwestiami bezpieczeństwa**, co częściowo wynika z norm społecznych i tabu związanych z nadużyciami. Badanie wskazuje również, że ograniczona świadomość nierówności sił występujących podczas dystrybucji pomocy dodatkowo komplikuje problem, podkreślając potrzebę pogłębienia przez pracowników humanitarnych rozumienia tych zależności w ECE.

Ponieważ uchodźcy z Ukrainy na ogół nie są świadomi ryzyka SEA, które mogą wynikać z niewłaściwych zachowań personelu humanitarnego, prewencja powinna stanowić główny element działań mających na celu przezwyciężenie barier w zgłaszaniu. Badanie wskazuje zatem, że proces zgłaszania może zostać usprawniony poprzez:

- Podnoszenie świadomości w zakresie praw, możliwości zgłaszania oraz dostępnych mechanizmów dla odbiorców pomocy.
- Zwiększenie dostępności mechanizmów zgłaszania (tj. uproszczenie procedur, dostosowanie językowe, wiele cyfrowych i fizycznych punktów dostępu) oraz zapewnienie poufności.
- Wykazanie rozliczalności funkcjonujących mechanizmów i procedur.

Chcesz dowiedzieć się więcej na temat niedostatecznego zgłaszania SEA w Polsce?
Przeczytaj poniższy raport:

Study Synthesis:
Research on Barriers
to SEA Reporting.
(lipiec 2025)

Pracownicy organizacji Plan odwiedzają nieformalne centrum przyjęć w pobliżu polskiej granicy z Ukrainą © Plan International

Bibliografia

- i OCHA (2025) *Cash and Voucher Assistance (CVA) – Ukraine 2024 Response Analysis Snapshot (January to December 2024)*, Available at: <https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/cash-and-voucher-assistance-cva-ukraine-2024-response-analysis-snapshot-january-december-2024>.
- ii Plan International (n.d.) *Cash and voucher assistance in emergencies*, Available at: <https://plan-international.org/emergencies/cash-voucher-assistance/>.
- iii UNHCR (2022) *Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan (March - December 2022)*. Available at: <https://reliefweb.int/report/poland/ukraine-situation-regional-refugee-response-plan-march-december-2022>.
- iv CARE, IRC and Plan International (2025) *Study Synthesis: Research on Barriers to SEA Reporting*. Available at: <https://plan-international.org/poland-en/publications/sexual-exploitation-and-abuse-reporting/>.

O Plan International

Plan International jest niezależną organizacją rozwojową i humanitarną, działającą na rzecz praw dzieci i równości dziewcząt. Wierzymy w siłę i potencjał każdego dziecka, choć wiemy, że często są one ograniczane przez ubóstwo, przemoc, wykluczenie i dyskryminację. I to właśnie dziewczęta doświadczają tych barier najdotkliwiej.

Współpracując z dziećmi, młodzieżą, ich opiekunami oraz organizacjami partnerskimi, dążymy do stworzenia sprawiedliwego świata, eliminując podstawowe przyczyny problemów, z którymi mierzą się dziewczęta i dzieci w trudnej sytuacji. Chronimy prawa dzieci od chwili narodzin aż do osiągnięcia dorosłości, pomagając im przygotować się na kryzysy i przeciwności losu oraz skutecznie na nie reagować. Wprowadzamy zmiany w praktykach i politykach na poziomie lokalnym, krajowym i globalnym, wykorzystując nasze zasięgi, doświadczenie i wiedzę.

Od ponad 85 lat jednoczymy zdeterminowanych optymistów, aby wspólnie zmieniać życie dzieci w ponad 80 krajach.

Nie zatrzymamy się, dopóki wszyscy nie będziemy równi.

 @plan-international

 @planinternational

 @planinternationaltv

 @plan.international

 @planinternational

 @planinternationalece

 @planglobal

 @planinternationalece